

Tekst IV. Adam Mickiewicz „Dziady” cz. II

WIDMO

(zza okna)

Dzieci! nie znacie mnie, dzieci? (...)

Ja nieboszczyk pan wasz, dzieci!

Wszak to moja była wioska.

(...) Jestem w złego ducha mocy,

Okropne cierpię męczarnie. (...)

Wiecznych głodów jestem pastwą;

A któż mię nakarmić raczy?

Szarpie mię żarłoczne ptastwo (...)

Nie masz, nie masz mękom końca!

(...)

GUŚLARZ

(...) Mów, czego trzeba dla duszy,

Aby się dostać do nieba?

WIDMO

Do nieba?... bluźnisz daremnie...

O nie! ja nie chcę do nieba;

Ja tylko chcę, żeby ze mnie

Prędzej się dusza wywlekła.

(...) Wolę jęczeć w piekle na dnie,

Niż z duchami nieczystymi

Błąkać się wiecznie po ziemi,

Widzieć dawnych uciech ślady,

Pamiętki dawnej szkarady (...)

KRUK

Nie lubisz umierać z głodu!

A pomnisz, jak raz w jesieni

Wszedłem do twego ogrodu?

(...) Trzy dni nic nie miałem w ustach,

Otrząsnąłem jabłek kilka.

Lecz ogrodnik skryty w chrustach

Zaraz narobił hałasu

I poszczuł psami jak wilka.

Nie przeskoczyłem tarasu,

Dopędziła mię obława;

Przed panem toczy się sprawa,

(...) Przywiązano mnie do sochy,

Zbito dziesięć pęków łozy.

Każdą kość, jak z kłosa żyto,

Jak od suchych strąków grochy,

Od skóry mojej odbito!

Nie znałeś litości, panie! (...)

SOWA

Nie lubisz umierać z głodu!

Pomnisz, jak w kucyją samą,

Pośród najtęższego chłodu,

Stałam z dziećciem pod bramą.

Panie! wołałam ze łzami,

Zlituj się nad sierotami!

Mąż mój już na tamtym świecie,

Córkę zabrałeś do dwora,

Matka w chacie leży chora,

Przy piersiach maleńkie dziecię.

Panie, daj nam zapomogę,

Bo dalej wyżyć nie mogę!

Ale ty, panie, bez duszy!

(...) Hajdukowi rzekłeś z cicha:

«Kto tam gościom trąbi w uszy?
Wypędź żebraczkę, do licha».
Posłuchał hajduk niecnota,
Za włosy wywlekl za wrota!
Wepchnął mię z dzieckiem do śniegu!
Zbita i przeziębła srodze,
Nie mogłam znaleźć noclegu;
Zmarzłam z dziecięciem na drodze.
(...)

WIDMO

Nie ma, nie ma dla mnie rady!
Darmo podajesz talerze,
Co dasz, to ptastwo zabierze.
Nie dla mnie, nie dla mnie Dziady!

Tak, muszę dręczyć się wiek wiekiem,
Sprawiedliwe zrządzienia Boże!

Adam Mickiewicz „Dziady” cz. II, Czytelnik, Warszawa 1998, s. 22–28

Zadanie 1. Duchy przybywają do kaplicy, aby

- A. zadośćuczynić tradycji.
- B. przestraszyć właściciela wioski.
- C. uzyskać pomoc w dostaniu się do nieba.
- D. przeprosić Guślarza za wyrządzone krzywdy.

Zadanie 2. Przybywające Widmo to duch

- A. złego ojca.
- B. właściciela wsi.
- C. jednego z chłopów.
- D. romantycznego kochanka.

Zadanie 3. Sowa była za życia

- A. kucharką z dworu.
- B. porzuconą narzeczoną złego pana.
- C. dziewczyną, która nikogo nie kochała.
- D. kobietą, która zamarzła w noc wigilijną.

Zadanie 4. Kruk był za życia

- A. głodnym wieśniakiem, który ukradł jabłka z sadu.
- B. hajdukiem z dworu właściciela wioski.
- C. ogrodnikiem pilnującym sadu.
- D. synem właściciela wioski.

Zadanie 5. Cecha złego pana to

- A. próżność.
- B. pieniactwo.
- C. kłótność.
- D. okrucieństwo.

Zadanie 6. Wina Widma polega na

- A. nieudzieleniu pomocy kobiecie z dzieckiem.
- B. opuszczeniu przyjaciela w potrzebie.
- C. porzuceniu swoich dzieci.
- D. zaniedbaniu sadu.

Zadanie 7. Widmo prosi o

- A. modlitwę.
- B. nakarmienie.
- C. pomoc w dostaniu się do nieba.
- D. umożliwienie opuszczenia kaplicy.

Zadanie 8. Określ, jaką funkcję pełni w tekście wykrzyknienie „Nie ma, nie ma dla mnie rady!”.

.....

.....

.....

Zadanie 9. Przyporządkuj poszczególnym postaciom prawdy wypowiedziane w utworze. Wpisz ich imiona lub nazwy.

duch	moralne pouczenie
	<i>Kto nie zaznał goryczy ni razu, Ten nie dozna słodczy w niebie.</i>
	<i>Bo kto nie był ni razu człowiekiem, Temu człowiek nic nie pomoże.</i>
	<i>Kto nie dotknął ziemi ni razu, Ten nigdy nie może być w niebie.</i>

Zadanie 10. Oceń prawdziwość stwierdzeń i zaznacz odpowiednio prawda (P) lub fałsz (F).

Rola chóru w utworze polega na

wyglaszaniu ważnych sentencji – prawd moralnych.	P	F
wywołaniu nastroju grozy i tajemniczości.	P	F
śpiewaniu religijnych pieśni.	P	F
rozmowie z duchami.	P	F
straszeniu wieśniaków.	P	F

Zadanie 11. Zapisz dwa argumenty potwierdzające tezę, że człowiek potrzebuje do szczęścia drugiego człowieka.

.....

.....

Zadanie 12. Zły pan był człowiekiem, który miał

- A. gołębie serce.
- B. serce na dłoni.
- C. serce jak воск.
- D. kamienne serce.

Zadanie 13. W którym ze zdań wyraz dramat został użyty w znaczeniu rodzaju literackiego.

- A. Nie rób ze wszystkiego dramatu!
- B. W Teatrze Narodowym wystawiono dramat Juliusza Słowackiego.
- C. Gdy doszło do zderzenia samochodów, na ulicy rozegrał się prawdziwy dramat.
- D. W dramacie świat przedstawiony poznajemy poprzez działania i wypowiedzi bohaterów.

Zadanie 14. Scenograf to osoba

- A. odpowiedzialna za całokształt spektaklu.
- B. podpowiadająca aktorom tekst, jeśli go zapomną.
- C. organizująca pracę, dbająca np. o kolejność wejść aktorów.
- D. zajmująca się opracowaniem plastycznej oprawy spektaklu.

Zadanie 15. Wstaw odpowiednie formy liczebników i nazwij je.

- A. Część (2) „Dziadów” powstała w 1822 roku.
Liczebnik
- B. Aniolki to duchy (2) dzieci.
Liczebnik

Zadanie 16. We fragmencie

Hajdukowi rzekłeś z cicha:

«Kto tam gościom trąbi w uszy?

Wypędź żebraczkę, do licha».

została użyta:

- A. mowa zależna.
- B. mowa niezależna.

Tekst V. Adam Mickiewicz „Dziady” cz. II

GUŚLARZ

Patrzcie, ach, patrzcie do góry,
Cóż tam pod sklepieniem świeci?
Oto złocistymi pióry
Trzepioce się dwoje dzieci.
Jak listek z listkiem w powiewie,
Kręcą się pod cerkwi wierzchołkiem;
Jak gołąbek z gołąbkim na drzewie,
Jak aniołek igra z aniołkiem. (...)

ANIOŁEK *(do jednej z wieśniaczek)*

Do mamy lecim, do mamy.
Cóż to, mamó, nie znasz Józia?
Ja to Józio, ja ten samy,
A to siostra moja Rózia.
My teraz w raju latamy,
Tam nam lepiej niż u mamy.
Patrz, jakie główki w promieniu,
Ubiór z jutrzeńki światełka,
A na oboim ramieniu
Jak u motylków skrzydełka.
W raju wszystkiego dostatek,
Co dzień to inna zabawka:
Gdzie stąpim, wypływa trawka,
Gdzie dotknem, rozkwita kwiatek.
Lecz choć wszystkiego dostatek,
Dręczy nas nuda i trwoga.
Ach, mamó, dla twoich dziątek
Zamknięta do nieba droga!
(...)

GUŚLARZ

Czego potrzebujesz, duszeczko,
Żeby się dostać do nieba?
Czy prosisz o chwałę Boga?
Czyli o przysmaczek słodki?
Są tu pączki, ciasta, mleczko
I owoce, i jagodki.

Czego potrzebujesz, duszeczko;
Żeby się dostać do nieba?

ANIOŁEK

Nic nam, nic nam nie potrzeba.
Zbytkiem słodczy na ziemi
Jesteśmy nieszczęśliwemi.
Ach, ja w moim życiu całem
Nic gorzkiego nie doznałem.
Pieszczoty, łakotki, swawole,
A co zrobię, wszystko caca.
Śpiewać, skakać, wybiec w pole,
Urwać kwiatków dla Rozalki,
Oto była moja praca,
A jej praca stroić lalki.
Przylatujemy na Dziady
Nie dla modłów i biesiady,
Niepotrzebna msza ofiarna;
Nie o pączki, mleczka, chrusty,—
Prosim gorzycy dwa ziarna;
A ta usługa tak marna
Stanie za wszystkie odpusty.
Bo słuchajcie i zważcie u siebie,

Że według Bożego rozkazu:
Kto nie doznał goryczy ni razu,
Ten nie dozna słodczy w niebie.
(...)

GUŚLARZ
Aniołku, duszeczko!
Czego chciałeś, macie obie.
To ziarneczko, to ziarneczko.
Teraz z Bogiem idźcie sobie.

Adam Mickiewicz „Dziady” cz. II, Czytelnik, Warszawa 1998, s. 16–19

Zadanie 1. Aniołki należą do duchów

- A. lekkich.
- B. ciężkich.
- C. pośrednich.
- D. najłżejszych.

Zadanie 2. Dusze Józia i Rózi nie mogą dostać się do nieba, ponieważ

- A. matka je zatrzymuje.
- B. za życia dzieci były niegrzeczne.
- C. dzieci nie zaznały w życiu cierpienia.
- D. nie uczestniczyły w obrzędzie dziadów.

Zadanie 3. Oceń prawdziwość stwierdzeń i zaznacz odpowiednio prawda (P) lub fałsz (F).

Aniołki mówią, że w raju

wciąż się bawią.	P	F
doznają nudy i trwogi.	P	F
wciąż myślą o rodzinie.	P	F
czują się tak samo jak na ziemi.	P	F

Zadanie 4. Zaznacz FAŁSZYWE dokończenie zdania.

Dzieci na ziemi

- A. zaznały miłości.
- B. były szczęśliwe.
- C. były bite za psoty.
- C. nieustannie się bawiły.

Zadanie 5. Uczestnicy obrzędu

- A. śmieją się z dzieci.
- B. chcą pomóc Aniołkom.
- C. nie potrafią pomóc Aniołkom.
- D. odmawiają Aniołkom pomocy.

Zadanie 6. Aby dostać się do nieba, Aniolki

- A. muszą zaznać goryczy.
- B. muszą pożegnać się z mamą.
- C. potrzebują słodkiego przysmaku.
- D. potrzebują dwóch ziarenek pieprzu.

Zadanie 7. Wskaż właściwe przyporządkowanie.

A. Wieśniacy i Guślarz pomogli duchom dzieci,	ponieważ	1. miały pokutować przez wiele lat na ziemi.
B. Wieśniacy i Guślarz nie pomogli duchom dzieci,		2. potrzebowały tylko dwóch ziarenek gorczycy, aby dostać się do nieba.
		3. za życia nikogo nie kochały i nikomu nie pomagały.

Zadanie 8. Wypowiedź dzieci NIE zawiera

- A. zgrubień.
- B. wyliczeń.
- C. zdrobnień.
- D. wykrzyknień.

Zadanie 9. Uzasadnij krótko, że człowiek powinien w życiu zaznać wszystkiego, także cierpienia.

Zadanie 10. A. Mickiewicz tworzył w tej samej epoce, co

- A. Cz. Miłosz.
- B. J. Słowacki.
- C. H. Sienkiewicz.
- D. J. Kochanowski.

Zadanie 11. Gatunek utworu „Dziady” to

- A. tragedia.
- B. epopeja.
- C. dramat romantyczny.
- D. poemat romantyczny.